

Skæring Hede. Mindesten over henrettede sabotører og Kaj Munk.

Heden er der ikke meget tilbage af. Parcelhusbyggeri og mange sommerhuse i området har levnet et mindre naturområde med skov og krat, som går helt ud til Skæring strand. Fra vejen med den røde låge er der adgang til "Mindeskoven", som folk derude kalder stedet. Ved at følge afmærkningen og stien kommer man ud til den sidste rest af Skæring Hede. Lige inden for strandvolden er der opstillet et par bænke og borde ved en samlingsplads på størrelse med halvdelen af en fodboldbane. Der står også en flagstang. I den sydøstlige hjørne af pladsen står den så, den store mindesten, vi havde ledt efter. Efter oplysningerne rejst på selve henrettelsespladsen, en militær skydebane. I 1943 var det et meget øde sted 10 – 15 km nord for Århus.

Ligesom mange andre mindesmærker er denne store 1½ m høje, algegrønne, mørke sten udtryk for efterkommernes respekt for de fem mennesker, som er nævnt i stenens inskriptioner. I dåd og gerning havde de kæmpet mod den samme fjende, den fjende, som på grum og nedrig måde berøvede dem livet. Tre af dem var deltagere i Langå-aktionen.

En anden mindesten rejst i nærheden af Hvidsten Kro har en speciel forbindelse til mindestenen her på Skæring Hede. Det er stenen rejst ude ved Hvidsten-gruppens modtageplads ved Allerstrupgård Skov benævnt "Mustard Point". Her modtog Hvidsten-folkene sendinger af våben og sprængstoffer, som senere blev fordelt til områdets modstandsgrupper. Det var med livet som indsats. Gruppens otte medlemmer blev arresteret i marts 1944 og henrettedes i Ryvangen, den 29. juni samme år. Her blev de begravet af tyskerne. Efter befrielsen blev de otte mænd fra Hvidsten fundet. Borgerne i Hvidsten ønskede modstandsfolkene ført hjem. Byen skænkede jorden til en mindelund, og stedet indviedes, som var det en kirkegård, erklæret som gravplads for altid. Her blev de hjemførte otte modstandsfolk under stor deltagelse atter begravet den 18. juli 1945.

Den store mindesten på Skæring Hede fortæller om henrettelsen af fem unge modstandsfolk. De fire af dem havde deltaget i sabotagen mod Langå-broerne over Gudenåen den 17. november 1943. Forudsætningerne for at denne sabotage kunne gennemføres, var dels de modige unge mennesker, dels de nødvendige mængder af sprængmidler til en så omfattende sabotage. Dette materiel var tidligere blevet nedkastet fra RAF våbenfly ved "Mustard Point". Gruppen fra Hvidsten havde hurtigt opsamlet containerne med "sagerne", transporteret det bort til sikre skjulesteder, hvorefter det blev fordelt til sabotagegrupperne i området.

Den store jernbanesabotage ved Langå blev planlagt natten til den 26. september 1943. Ole Geisler (SOE agent), ingeniør Chr. Bach (sabotageleder i Randers) og Jørgen Røjel var samlet for at planlægge aktionen samt for at vurdere, om der var materiel og folk til opgaven.

En lokal gruppe på seks unge sabotører under ledelse af adjunkt Kai Hannibal Hoff påtog sig opgaven med at sprænge broerne (2 nye og en gammel bro) ved Langå, jernbaneforbindelsen Århus-Randers. Om aftenen den 17. november cyklede de seks sabotører fra Randers hver for sig til Langå, hvor de mødtes ved broerne. Hoff, Røjel, Ejvind Jacobsen, Ole Hovedskov, Sven Johannesen og Oluf Kroer. I løbet af nogle timer var de mange ladninger anbragt.

Efter at de kraftige eksplosioner havde lydt sent på natten, og broens forvredne jern endnu rystede, cyklede sabotørerne i flere retninger hurtigt bort fra stedet. Sprængningen af broerne var gennemført med betydelig held. Om morgenen kunne sabotørerne over den svenske radio høre om bedriften. Speakeren fortalte, at alle tre broer var sprængt. Ligeledes blev det oplyst, at sporskiftcentralen i Århus samt sidebanerne var blevet saboteret med det resultat, at ingen tyske troppetransporter kunne passere fra Norge via dette område. De tyske troppetransporter fra Norge til Vestfronten måtte stoppe eller omdirigeres i en måneds tid.

Allerede efter nogle få dages forløb var Gestapo på sporet af sabotørerne. Fire unge mænd i Randers blev pågrebet. To andre nåede at gå under jorden og flygte til Sverige. Kai Hoff, lederen af Langå-aktionen, blev tidligt om morgenen, den 30. november, arresteret af Gestapo i sit hjem. Han førtes til Randers Kaserne, hvor han blev dræbt i kamp med tyske vagter.

Fire fra Randers og en fra Århus kom omgående for den tyske standret i Århus, hvor alle blev dømt til døden ved skydning. De to undslupne, Jørgen Røjel og Ejvind Jacobsen, fik samme dom in absentia. De fire dødsdømte blev sammen med en anden sabotør henrettet på øde Skæring Hede den 2. december 1943 tidligt om morgenen. To dødsdomme blev ændret til livsvarigt tugthus. De fem henrettede sabotører var af tyskerne ført til Husbjerg Klit ved Blåvands Huk, hvor de og en anden henrettet i hemmelighed blev begravet i december 1943.

Mindestenen på Skæring Hede, afsløret 17. 9. 1977. Ved foden af stenen to mindre sten, 1940 og 1945.

Inskription: På dette sted henrettedes den 2.12.1943 / Oluf Akselbo Kroer f. 17.4.1916 / Sven Chr. Johannesen f. 10.6.1923 / Otto Manley Christiansen f. 30.9.1924 / Anders William Andersen f. 12.7.1924 / Georg Mørk Christiansen f. 14.9.1921 / Kæmp for alt hvad du har kært.

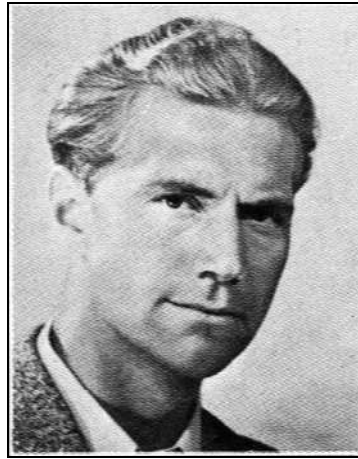
Inskription på stenens venstre side (til højre i billedet): Rejst til ære for vore faldne / i Danmarks frihedskamp 1940-45 / Drengene, I drenge, som døde / I tændte for Danmark i / dybeste mulm / en lysende morgenrøde / Kaj Munk, 1943 / henrettet 4. januar 1944.

Kaj Munk er på den måde taget med på mindestenen som en absolut ligeværdig i Danmarks frihedskamp. Tre sabotører Kroer, Johannesen og A.W. Andersen var fra sabotagegruppen ved Langå. De dræbte frihedskæmpere fra Randers blev senere begravet i Mindelunden, Randers Nordre Kirkegård.

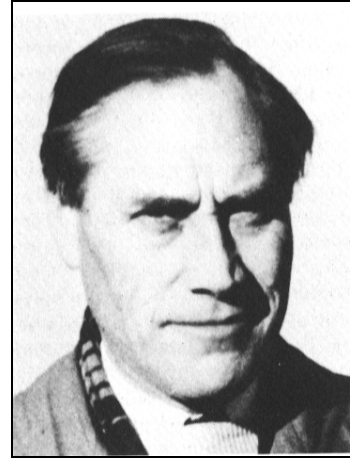
De østjyske modstandsfolk og jernbanesabotører.

Ole Geisler. SOE faldskærmsagent.
Tilknyttet modstandsledelsen Jylland.

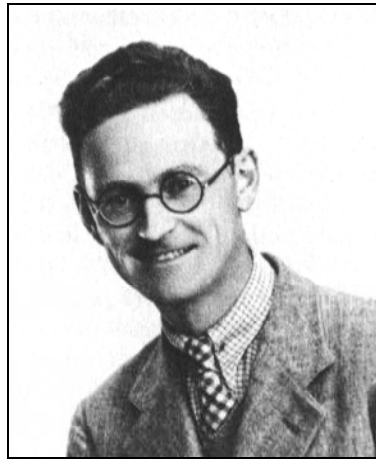
Læge, Jørgen Røjel.
Tilknyttet sabotagegrupper i Randers.

Ingeniør, Chr. Bach.
Sabotageleder i Randers.

Sven Chr. Johannesen.
Leder, sabotagegruppe, Randers.
Henrettet 2.12.1943, Skæring Hede.

Kai H. Hoff.
Leder, sabotagegruppe, Randers.
Dræbt i kamp med tyskerne.

Olaf Axelbo Kroer.
Sabotagegruppe, Randers.
Henrettet 2.12.1943, Skæring Hede.

Guds Fred Med Vore Døde
I Danmarks Rosengård.
Guds Fred Med Dem Som Bløde
Af Dybe Hiertesaar.

Anders William Andersen.
Modstandsbevægelsen, Randers.
Henrettet 2.12.1943, Skæring Hede.

Faldne i Danmarks Frihedskamp.
1940 - 1945.